

they return to the call point and it also means the result assigned to a function name or a function, for example, of a program and/or device.

Finally, it may be concluded that polysemy is not widespread in IT terms translation but terms in technical texts, particularly in the programming sphere, carry the main semantic loading, taking the main place among other words, therefore, it is necessary to translate them correctly, while this is important for understanding the sense of the translated text.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карабан, В. І. (2002). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця: Нова книга.
2. Кияк, Т. (2008). Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Проблеми української термінології* (с. 35). Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка».
3. Термінологічний словник мови програмування C++. Отримано 20 лютого 2020 з <http://lingvo.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/C++-Glossary.pdf>.
4. Byrne, Jody (2006). *Technical Translation: Usability Strategies for Translating Technical Documentation*. Dordrecht: Springer.
5. Kató Lomb (2016). *With Languages in Mind: Musings of a Polyglot*. TESL-EJ Publications.
6. Computer Science Glossary. Retrieved February 20, 2020, from <http://www.programmer.dp.ua/download/tlumachniy-slovník-z-informatiki.pdf>.
7. Merriam-Webster Dictionary. Retrieved February, 20, 2020, from <https://www.merriam-webster.com/>.

Сухоніна Ксенія

Науковий керівник – доц. Бережна М.В.

(Криворізький державний педагогічний університет)

МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖА ЯК СПОСІБ СТВОРЕННЯ ЙОГО ОБРАЗУ (НА МАТЕРІАЛІ Х/Ф MURDER ON THE ORIENT EXPRESS)

Створення мовленнєвого портрета привертає увагу лінгвістів вже не один десяток років. Мовленнєву характеристику сприймаємо як поєднання стилістичних елементів будь-якого рівня, характерних для мови окремого персонажа, включаючи використання як високої, так і зниженої лексики (Бережна 2017, 11).

Метою нашої роботи є визначення засобів створення мовленнєвої характеристики Еркюля Пуаро в англomовному художньому фільмі *Murder on the Orient Express* та особливості їх відтворення в українському перекладі.

Проведене дослідження показало, що у мовленні Е. Пуаро найбільш продуктивними одиницями виступають варваризми, елементи лексичного та

синтаксичного рівня для реалізації категорії аргументації та алогізми. Варваризми – це слова або елементи слова, звороти або синтаксичні конструкції, які запозичені, але не вкорінені в мові-реципієнті, а тому сприймаються, як порушення мовних норм (Волков 2012). Головний герой Еркюль Пуаро – детектив, що живе і працює у Великобританії, але походить з Бельгії, країни, де говорять голландською, французькою та німецькою. Говорить він чистою англійською мовою, але використовує вкраплення французької мови, що говорить про його іноземне походження, виокремлює його серед інших персонажів, використовується для протиставлення. Як зазначає сам персонаж, він використовує багато варваризмів і переходить на ламану англійську, щоб приспати пильність підозрюваних, змусити їх сприймати детектива не серйозно, а як людину, що не здатна навіть вивчити мову країни, в якій живе.

Розглянемо варваризм у контексті: *There will be no fingerprints. The killer was disposing of the murder weapon. C'est là. // Відбитків не буде. Злочинець позбавлявся знаряддя убивства. C'est là. Остання фраза репліки є французьким варваризмом і дослівно перекладається «Ось так / Це так».* Як бачимо, вона не має смислового навантаження. У перекладі її збережено в оригінальному вигляді.

Аргументацією називається повне або часткове обґрунтування якого-небудь твердження з використанням інших тверджень (Титов 2005, 192). Категорія аргументативності реалізується через використання лексичних та синтаксичних одиниць, які роблять висловлювання чітким, логічним, розкривають причинно-наслідкові зв'язки. Оскільки головний герой – детектив за професією, то йому притаманний нестандартний тип мислення. Яскравим прикладом цього є наступна ситуація: Пуаро та Мері Дебенгем сидять поруч один з одним, чекаючи на відправлення порома до Стамбула, та розмовляють. Пуаро запитує, чи повертається Мері з Багдада, звертаючи увагу на її квиток. Роблячи припущення, він запитує в неї наступне: *I might also ask you if you enjoyed your time there... as a governess? The chalk on your sleeve and the geography primer. A governess or a cartographer. I made my gamble. // Хочу також спитати, вам подобається працювати гувернанткою? Крейда на рукаві та посібник з географії.* Гувернантка або картограф. Я обрав перше. У перекладі категорію аргументації збережено через використання нульової трансформації. Глядачі оригіналу та перекладу отримують ідентичну інформацію. Переклад вважаємо вдалим.

Інша одиниця, яка формує портрет персонажа, – алогізм. Згідно з тлумачним словником української мови, алогізм – це літературний прийом, який полягає в навмисному порушенні логічного зв'язку з метою створення комізму, іронії й т. ін.. Алогізми доволі яскраво характеризують персонажа як людину з нестандартною логікою, схильну до іронії та сарказму. Розглянемо на прикладі: *Hercule Poirot. I do not slay the lions. Mademoiselle. // Еркюль Пуаро. Зазвичай, я не нищу левів. Мадемуазель.* У наведених прикладах відбувається розмова між Пуаро та Мері. Вона говорить, що їй знайомі вуса Еркюля по газетах та називає його детективом Геркулесом Пуаро, але він її виправляє.

В англійській мові використовується ім'я Hercules, яке за своєю формою схоже з іменем нашого головного персонажа Hercule. Очевидно, Мері знає ім'я грецького героя, який є головним героєм багатьох літературних творів. Ім'я англійського варіанту Hercule – це французький варіант імені Hercules. Коли детектив виправляє Мері, він, як і всі французи, підкреслює значущість французької мови та культури. Власне алогізм полягає у використанні фрази I do not slay the lions - «Я не нищу левів». З точки зору логіки звичайної людини різниця між героєм античності та бельгійським детективом очевидна, і полягає не лише у тому, що Пуаро не вбиває хижих тварин. Проте цією фразою детектив демонструє свої гарні знання історії та літератури, високий рівень обізнаності та самоіронію. У перекладі алогізм збережено через дослівний переклад. Оскільки пригоди Геркулеса є частиною світової культури, глядачі перекладу мають такі ж фонові знання про античну літературу і культуру, як і глядачі оригіналу. Тому переклад в цьому випадку вважаємо вдалим.

У роботі були розглянуті такі одиниці мовлення, як варваризми, засоби створення аргументації та алогізми. Вони використовуються з метою створення образу головного персонажа. Варваризми служать, щоб показати походження головного героя, створити про нього хибне уявлення або продемонструвати освіченість. В українському перекладі варваризми переважно зберігаються, попри те, що фонові знання французької мови в англомовних та україномовних глядачів – різні. Втім, такий переклад зберігає загальне враження від персонажа, а варваризми або є зрозумілими з контексту, або не мають смислового навантаження. Категорія аргументації розкриває нестандартний тип мислення Е. Пуаро і переважно відтворюється у перекладі дослівно. Використання алогізмів є засобом створення комічного ефекту. Навіть коли почуття гумору глядача не таке, як у детектива, він (глядач) розуміє, що Пуаро жартує і сприймає його як звичайну людину, яка має свої особливості та можливо навіть вади. Такий персонаж близький і зрозумілий кожному, внаслідок чого про нього формується позитивне враження. Алогізми часто відтворюються у перекладі дослівно. В цілому український переклад вдало передає мовленнєвий портрет Е. Пуаро у досліджуваному матеріалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережна, М.В. (2017). Відтворення мовленнєвої характеристики персонажів (на матеріалі англомовних художніх текстів та їх перекладів українською мовою). *Science and Education a New Dimension. Philology*. (p. 11-15). *Budapest*.
2. Волков, А.В. (2012). Лексикон загального та порівняльного мовознавства. Варваризми або ентранжизми. *Літературне місто (онлайн-газета)*. – 2012, 18 жовтня.
3. Логіка: підручник для студентів (2005). В. Д. Титов, С. Д. Цапін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. Харків: Право.
4. Murder on the Orient Express. Вбивство у «Східному Експресі». Retrieved September 09, 2019, from <https://english-films.com/>.